

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/150/2022
Identifikačné číslo spisu:	7513220114
Dátum vydania rozhodnutia:	06.09.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7513220114.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne 1/ L. E., narodennej XX. G. XXXX, U. L. Č.. X, 2/ H. E., narodeného XX. E. XXXX, U. L. Č.. X, obaja zastúpení advokátom doc. JUDr. Ing. Petrom Grendelom, PhD., Košice, Tr. SNP 42, proti žalovanej 1/ obchodnej spoločnosti Slovenskej sporiteľni, a. s., Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, zastúpená advokátskou kanceláriou JUDr. Marek Hic, s. r. o., Martin, P. O. Hviezdoslava 10625/23B, 2/ obchodnej spoločnosti Platiť sa oplatí, s. r. o., Bratislava, Košická 56, IČO: 45 684 618, 3/ B. B., narodennej XX. O. XXXX, L., F. XXXX/X, o neplatnosť dobrovoľnej dražby, vedenom na Okresnom súde Košice okolie pod sp. zn. 14C/516/2013, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. januára 2022 sp. zn. 9Co/139/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný 1/ má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. októbra 2017 č. k. 14C/516/2013-375 v spojení s opravným uznesením z 23. novembra 2017 č. k. 14C/516/2013-385 zamietol žalobu žalobkyne 1/ a pôvodného žalobcu 2/ (W. E., nar. XX. C. XXXX, zomrelého dňa XX. N. XXXX, naposledy bytom v U. L. Č.. X), ktorou sa domáhali, aby súd určil, že dobrovoľná dražba, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX a to parc. reg. „C“ - parc. č. XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 995 m², parc. č. XXX - záhrady o výmere 151 m², parc. č. XXX - záhrady o výmere 2178 m², rodinný dom súp. č. X postavený na parc. č. XXX, všetko vedené Okresným úradom Košice - okolie, katastrálny odbor, pre k. ú. U. L., je absolútne neplatná. Žalovaným 1/ a 3/ priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením. Žalovanému v 2. rade náhradu trov konania nepriznal.

1.1. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní a po právnom posúdení veci v zmysle § 137 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 151j ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 21 ods. 2, 4,

§ 12 ods. 1 zák. č. 527/2002 Z. z., § 22, § 25 ods. 1, § 47 zák. č. 323/1992 Zb., § 1 ods. 1, 2 písm. a) zák. č. 258/2001 Z. z., § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vzal za preukázané, že pôvodní žalobcovia ako dlžníci uzavreli dňa 20. septembra 2006 so žalovaným 1/ ako veriteľom zmluvu o úvere, na základe ktorej im žalovaný 1/ poskytol úver vo výške 24 895,44 eur. Pohľadávka z úverovej zmluvy bola zabezpečená záložným právom k predmetným nehnuteľnostiam. Vzhľadom na tú skutočnosť, že žalobcovia dlhodobo úverovú pohľadávku nesplácali, pristúpil žalovaný 1/ k jej vymáhaniu realizáciou záložného práva formou dobrovoľnej dražby, ktorá sa konala na základe návrhu žalovaného 1/ dňa 22. októbra 2013. Dražené nehnuteľnosti nadobudla do vlastníctva žalovaná 3/ za 35 200 eur, žalovaný 2/ bol dražobníkom. Najnižšie podanie bolo určené znaleckým posudkom č. 52/2013, ktorého objednávateľom bol žalovaný 2/ na 34 600 eur. Pôvodní žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia neplatnosti dobrovoľnej dražby, preto súd posudzoval existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. d) CSP a dospel k záveru, že žalobcovia majú právny záujem na určení neplatnosti dražby. Ten vyplýva z osobitného predpisu ako procesnej podmienky určovacej žaloby, ktorá je v danom prípade splnená. Žalobu opreli o tvrdenie, že pri dražobnom procese boli porušené ustanovenia zák. č. 527/2002 Z. z., preto súd prvej inštancie zameral dokazovanie na zistenie, či žaloba žalobcov je dôvodná z hľadiska dôvodov, o ktoré žalobu opreli. Konkrétne, že právna úprava dobrovoľnej dražby v zmysle zák. č. 527/2002 Z. z. je ústavne neudržateľná. K tomu súd prvej inštancie uviedol, že v Slovenskej republike platí prezumpcia ústavnosti právnych predpisov. Zákon č. 527/2002 Z. z. bol prijatý v roku 2002 a doposiaľ nebola ústavným súdom vyslovená jeho protiústavnosť. Úvahy žalobcov de lege ferenda sú pre rozhodnutie v prejednávanej veci bez právneho významu. Výkon záložného práva formou dobrovoľnej dražby je jednou z legálnych možností, ktoré ponúka platná právna úprava na ochranu záložného veriteľa. Zákon č. 527/2002 Z. z. predstavuje pre účastníkov dražby zákonný rámec práv a povinností, ktorými sa musia riadiť. K návrhu žalobcov na prerušenie konania a podanie návrhu na Ústavný súd SR na konanie podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy uviedol, že nedospel k záveru, že by ust. § 151j Občianskeho zákonníka a ust. zák. č. 527/2002 Z. z. boli v rozpore s ústavou, preto konanie v zmysle návrhu žalobcov neprerušil.

1.2. Súd prvej inštancie svojimi úvahami dospel k záveru, že návrh žalobcov na určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby nie je opodstatnený, preto žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací po vrátení veci (Najvyšším súdom Slovenskej republiky č. I. 460 spisu) na ďalšie konanie uznesením zo dňa 30. novembra 2021 č. k. 9Co/139/2021-472 rozhodol, že v konaní sa bude na strane žalobcu pokračovať s H. E., nar. XX. E. XXXX, bytom v U. L. Č.. X, s poukazom na § 61, § 63 ods. 1, ods. 2 CSP. Na zdôvodnenie uviedol, že z dôvodu smrti pôvodného žalobcu 2/ W. E., teda z dôvodu straty jeho procesnej subjektivity vydal uznesenie o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom tejto strany, keďže ide o majetkový spor. Dedičmi pôvodného žalobcu zomrelého W. E. sú L. E. (žalobkyňa 1/), ktorá už je stranou sporu a H. E., nar. XX. E. XXXX, bytom v U. L. Č.. X, syn poručiteľa W. E., ktorý doposiaľ nebol stranou sporu, preto odvolací súd rozhodol, že v konaní bude pokračovať s H. E., nar. XX. E. XXXX, bytom v U. L. Č.. X, na strane žalobcu.

2.1. Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež „odvolací súd“) ako súd odvolací prejednal odvolanie žalobkyne 1/ a pôvodného žalobcu W. E., ktorého právnymi nástupcami sú žalobcovia 1/, 2/ bez nariadenia pojednávania v zmysle ustanovenia § 385 ods. 1 CSP, v rozsahu podľa ustanovení § 379 a § 380 CSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcov nie je možné vyhovieť a rozsudkom z 26. januára 2022 č.k. 9Co/139/2021-483 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením. Žalovaným priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom v celom rozsahu.

2.2. Odvolací súd vo svojom odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ustanovenia § 191 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver, pričom sa nedopustil ani nesprávneho procesného postupu, pri jeho postupe boli splnené všetky procesné podmienky a konanie netrpí žiadnou vadou. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie dáva odpovede na všetky argumenty uvádzané žalobcami v odvolaní. Žalobcovia pritom argumentujú skutočnosťami, ktoré uviedli

v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd náležite a správne vypořiadal pri rozhodovaní vo veci, preto odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so správnymi skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvej inštancie o nesplnení zákonných podmienok v zmysle § 21 ods. 2 zák. č. 527/2002 Z. z. pre určenie neplatnosti dražby z dôvodov, ako ich veľmi podrobne uviedol súd v odôvodnení napadnutého rozsudku.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/, 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolací súd pri skúmaní predmetného dovolania postupoval v zmysle ustanovenia § 124 ods. 1 CSP, teda podanie posudzoval podľa jeho obsahu a preto uvádza nasledovné.

3.1. Dovolatelia v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietali (pozri bod 10. až 10.2. vrátane, tohto rozhodnutia), to že:

a/ súdu prvej inštancie opakovane navrhovali aby Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavná súd“) predložil otázky v rámci prejudiciálneho konania. K uvedenému podporne uviedli úryvok zo sp. zn. C 34/13 Kušinová/Smart Capital a taktiež nález ÚS SR PL. ÚS 23/2014-18 z 24. septembra 2014. Podľa dovolateľov súdy oboch inštancií riadne neodôvodnili, prečo nepredložili dovolateľmi navrhnuté prejudiciálne otázky a následné nepredloženie takýchto otázok má podľa nich za následok porušenie ústavného práva na zákonného sudcu.

b/ dovolatelia ďalej namietali nevykonanie navrhovaných dôkazov. Navrhovali, aby súd prvej inštancie v rámci dokazovania vyžiadal od žalovaného 2/ dražobný spis. Zdôvodnili to aj tým, že nemajú k dispozícii zmluvu o vykonaní dražby a že táto zmluva pravdepodobne ani neexistuje. Odvolací súd sa stotožnil s napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie, a to s konštatáciou o tom, že zamietnutie návrhu na vykonanie dôkazov v súvislosti s nepredložením dražobného spisu neodporuje zásadám CSP pretože dovolatelia nie sú účastníkmi tejto zmluvy. Podľa názoru dovolateľov súdy v tomto konaní odmietli vykonať dôkaz, ktorý je relevantný pre konanie a má zodpovedajúcu vypovedaciu hodnotu, pričom nie je nadbytočný a zároveň pre posúdenie ne/platnosti dobrovoľnej dražby je tento dôkaz kľúčový. Preto súdy oboch inštancií nevykonaním dôkazu zásadným spôsobom porušili právo dovolateľov na spravodlivý súdny proces, zásadu rovnosti zbraní a nesprávnym procesným postupom im znemožnili, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva dovolateľov na spravodlivé súdne konanie. V rámci namietaného nevykonania navrhovaných dôkazov dovolatelia tiež uvádzali, že súdy nevykonali dokazovanie ani v smere posúdenia neprijateľných zmluvných podmienok, ani v smere posúdenia pomeru skutočnej ceny nehnuteľnosti k pomeru skutočnému dlhu dovolateľky (nevykonanie navrhovaných dôkazov namietali vo viacerých smeroch - porovnaj dovolanie žalobcov).

c/ namietali i odôvodnenie súdov oboch inštancií, a to konkrétne, že sa nevysporiadali s tvrdením dovolateľov o tom, že zásah musí zodpovedať naliehavej spoločenskej potrebe a musí byť primeraný sledovanému legitímnemu cieľu. Pri určovaní rozsahu obmedzenia je dôležitá aj podstata práva, ktoré sa má obmedziť. V tomto prípade, a to najmä vzhľadom na skutočnosť, že dovolatelia reálne svoju nehnuteľnosť aj prostredníctvom realitných agentúr ponúkala na predaj za 72 000 eur a takto chcela svoj dlh splatiť. Z uvedeného dôvodu dovolatelia tvrdili, že nie je možné preto hovoriť o vykonanej dražbe ako o nevyhnutnom a primeranom opatrení.

3.2. Dovolatelia teda mali za to, že súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili dovolateľom, aby uskutočňovali im patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práv dovolateľov na spravodlivý súdny proces.

3.3. Dovolatelia ďalej v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedli nasledovné:

a/ súdy oboch inštancií na daný právny vzťah aplikovali nesprávny právny predpis, konkrétne Obchodný zákonník. Tvrdili, že síce ide o absolútny obchod, no súčasne sa jedná o spotrebiteľský vzťah. Na rozdiel od režimu úveru ako absolútneho obchodu upraveného v Obchodnom zákonníku, ak predávajúci

nanúti režim Obchodnému zákonníku spotrebiteľovi - takáto voľba práva je neplatná a ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, pri neplatnosti ktorej sa na vzťahy so spotrebiteľom vždy použije Občiansky zákonník. K uvedenému podporne označili rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5MCdo/20/2009 - dohoda o voľbe Obchodného zákonníka je pre spotrebiteľa neprijateľná. Na základe uvedeného sa podľa dovolateľov pri riešení tejto otázky odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

b/ z uznesenia NS SR, sp. zn. 2MCdo/20/2011 z 18. decembra 2012, v ktorom Najvyšší súd zaujal k uplatneniu zásady „nemo plus iuris“ jednoznačné stanovisko, dovolateľka cituje: „Zmluvné prevody vlastníckeho práva sú v Slovenskej republike v zásade založené na princípe, že nikto nemôže previesť viac práv, než sám má. Inak povedané, ani existencia platnej zmluvy medzi prevodcom a nadobúdateľom nemôže spôsobiť prevod vlastníckeho práva na nadobúdateľa, ak prevodca sám nebol vlastníkom, alebo ak neexistuje výslovné zákonné ustanovenie, ktoré by ustanovovalo opak (napr. § 446 Obchodného zákonníka, § 486 Občianskeho zákonníka, § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 19 ods. 3 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Niet preto dôvodu, prečo by sa zásada „nemo plus iuris“ nemala vzťahovať aj na ďalší inštitút zmluvnej povahy a to dobrovoľnú dražbu. To znamená, že ani platná dobrovoľná dražba, proti ktorej v lehote uvedenej v § 21 zákona č. 527/2002 Z. z. nebola podaná žaloba o neplatnosť, nemôže spôsobiť nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, ak navrhovateľ dražby (alebo záložca) nebol sám vlastníkom predmetu dražby. Opačnému výkladu by okrem toho, že mu chýba zákonný podklad, bránil čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého musí byť výklad zákonov v súlade s ústavou.“ Dovolatelia vo svojom dovolaní uviedli, že pri riešení tejto otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

4. Žalovaný 1/ sa k dovolaniu žalobcov 1/, 2/ veľmi podrobne vyjadril prostredníctvom svojho právneho zástupcu a navrhol dovolanie odmietnuť, alebo alternatívne zamietnuť. Ostatní žalovaní sa k prejednávaniu dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Vzhľadom na to, že dovolací súd nezistil splnenie predpokladov pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia (§ 444 ods. 1 CSP), návrhu dovolateľov na odklad vykonateľnosti rozsudku okresného súdu v spojitosti s rozsudkom krajského súdu nevyhovelo s tým, že v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania.

7.1. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad.

7.2. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania

pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (por. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

8. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady znátočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade dovolateľ namietal ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

10.1. Predovšetkým sa však dovolaciemu súdu žiada uviesť, že prejednávané dovolanie nie je úplne, zrozumiteľne, špecificky, a hlavne nie úplne v zmysle zákona koncipované (máme namysli najmä v zmysle § 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP.) Miestami je dovolanie písané máľúco, často sa prekrývajú dovolacie námietky v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) a v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, resp. dovolatelia neuvádzajú konkrétne ustanovenie ktoré namietajú, a preto je nie vždy celkom zrejmé, v zmysle ktorého ustanovenia dovolatelia čo namietajú. Príkladmo treba uviesť, že dovolatelia namietajú nevykonanie dôkazov (napr. na č. l. 505 tohto spisu), pričom neoznačili žiadne ustanovenie (zákonný dovolací dôvod), následne spomínajú odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (č. l. 506 tohto spisu), pričom žiadnu konkrétnu právnu otázku od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu neoznačili, a následne opätovne namietajú nevykonanie dôkazov, kde uviedli aj to, že tak prišlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie (č. l. 506 tohto spisu). Pričom treba poznamenať, že dovolanie bolo spísané advokátom, v zmysle zákonného ustanovenia, ktoré ukladá túto povinnosť, v ktorom prípade sa predpokladá riadne dodržanie všetkých zákonných podmienok spísania dovolania. Napriek tomu bolo dovolanie nepresné, chaotické a máľúce.

10.2. Dovolací súd však v žiadnom z prejednávaných prípadov nechce a ani nemôže byť príliš formalistický, a to aj napriek vyššie uvedenému, a preto sa dovolaniu venoval hlbšie a predmetné podanie posudzoval podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) a k námietke dovolateľov v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP uvádza nasledovné.

dovolací dôvod
§ 420 písm. f) CSP

11. V zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP platí, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces z hľadiska § 420 písm. f) CSP treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým súd zasiahol do Ústavou Slovenskej republiky, resp. Dohovorom o

ochrane ľudských práv a základných slobôd garantovaných práv dovolateľa, v dôsledku čoho bolo dovolateľovi znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon priznáva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Treba podčiarknuť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017, 1Cdo/253/2021).

15. Dovolatelia v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP vo svojom dovolaní uviedli viaceré námietky (viď bod 3. až 3.2. tohto rozhodnutia).

16. Dovolatelia namietali, že súdu prvej inštancie opakovane navrhovali aby ústavnému súdu predložil otázky v rámci prejudiciálneho konania, ktoré tento súd nepredložil (porovnaj bod 3.1. písmeno a/ tohto rozhodnutia).

16. Dovolatelia namietali, že súdu prvej inštancie opakovane navrhovali aby ústavnému súdu predložil otázky v rámci prejudiciálneho konania, ktoré tento súd nepredložil (porovnaj bod 3.1. písmeno a/ tohto rozhodnutia).

16.1. Najvyšší súd uvádza nasledovné. Prejudiciálne konanie možno charakterizovať ako konanie, v ktorého rámci Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „SDEÚ“) zjednocuje rozhodovaciu činnosť vnútroštátnych súdov členských štátov pri aplikácii a výklade práva Európskej únie. Toto konanie je založené na dialógu a spolupráci SDEÚ a vnútroštátnych súdov členských štátov. Prejudiciálne konanie sa považuje za užitočné vtedy, ak sa v prípade pred vnútroštátnym súdom nastolila nová otázka výkladu, s ktorou sa spája všeobecný záujem na jednotnom uplatňovaní práva EÚ, alebo ak existujúca judikatúra neposkytuje potrebné objasnenie na riešenie novej právnej situácie. Je však vždy výlučne len na vnútroštátnom súde, ktorý vec prejednáva, aby posúdil potrebu návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ako aj relevantnosť otázok, ktoré položí SDEÚ. Preto možno konštatovať, že okolnosť, že dovolutelia súdu prvej inštancii navrhovali predloženie prejudiciálnych otázok a či tento súd návrhu vyhovel, alebo nevyhovel, je bezpredmetná, nakoľko predloženie návrhu na začatie prejudiciálneho konania je výslovne v kompetencii súdu, a to vnútroštátneho, ktorý ten-ktorý spor prejednáva. Z uvedeného teda vyplýva, že takto nemohlo ani dôjsť k porušeniu (akéhokoľvek) práva dovolateľov.

17. Dovolatelia ďalej namietali nevykonanie navrhovaných dôkazov (porovnaj bod 3.1. písm. b) tohto rozhodnutia), a to vo viacerých smeroch.

17.1. Dovolací súd k „dokazovaniu“ vo všeobecnosti uvádza, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súdom nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, nie procesných strán. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999).

17.2. Dovolací súd konštatuje, že podľa § 191 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo

vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli strany. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov bez toho, aby z toho plynúce skutkové závery boli svojvoľné či ústavne neudržateľné, nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd v súvislosti s námietkami dovolateľa týkajúcimi sa nedostatkov v procese zisťovania a hodnotenia skutkového stavu konštatuje, že dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, v posudzovanom spore však dovolací súd takúto vadu nezistil.

17.3. Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolatelia v tejto súvislosti namietali (nevykonanie navrhovaných dôkazov) v dovolaní. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia bližšie konkretizoval a objasnil dôvody, prečo a na základe akých zistených skutočností rozhodol v prejednávanej spore, a tak odvolací súd potvrdil správnosť prijatého záveru. Súd prvej inštancie v danej veci vykonal rozsiahle dokazovanie vyhodnotil každý dôkaz jednotlivo, všetky vo vzájomnej súvislosti, a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil. Rozhodnutie súdu prvej inštancie zodpovedalo požiadavkám ustanovenia § 220 CSP. Navyše v odvolacom konaní neboli preukázané ani tvrdené také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci. Z tohto dôvodu si odvolací súd osvojil zistený skutkový stav súdom prvej inštancie, jeho právne posúdenie a v podrobnostiach na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v tomto rozsahu odkázal (v zmysle § 387 ods. 2 CSP).

17.4. Navyše z ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

17.5. Na základe uvedeného teda dovolací súd môže konštatovať, že ani v tomto smere nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľov tak, ako to má namysli ustanovenie § 420 písm. f) CSP.

18. Dovolatelia namietali i odôvodnenie súdov oboch inštancií, a to konkrétne, že sa nevysporiadali s tvrdením dovolateľov o tom, že zásah musí zodpovedať naliehavej spoločenskej potrebe a musí byť primeraný sledovanému legitímnemu cieľu (porovnaj s bodom 3.1. písm. c) tohto rozhodnutia).

18.1. K uvedenej problematike najvyšší súd konštatuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

18.2. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho

súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutí oboch súdov nižších inštancií je zrejmé, z akých právnych úvah vychádzal. Na uvedenom základe preto obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súd oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myšlienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali.

18.3. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritórne (rozsudkom) vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok), nevykazuje znaky svojvôle či arbitrárnosti a spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaná sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18.4. V danom prípade preto opäť nedošlo k porušeniu práva dovolateľov v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

19. Dovolanie žalobcov v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustné nie je, a preto dovolací súd prejednávne dovolanie ako procesne neprípustné podľa § 477 písm. c) CSP odmietol.

dovolací dôvod

§ 421 ods. 1 písm. a) CSP

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP (tak ako tomu je v prejednávanom spore), by mal dovolateľ/lia (i) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a (ii) uviesť, ako ju riešil odvolací súd, (iii) vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe

dovolacieho súdu a napokon (iv) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

23. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, alebo neoznačí rozhodnutia, v ktorých bola konkrétna právna otázka dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil súd prvej inštancie a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, 2016, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, sp. zn. 3Cdo/28/2017).

24. V zmysle zákonných ustanovení dovolací súd môže len konštatovať, že výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky. K uvedenému dovolací súd poznamenáva, že otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

25. Dovolací súd sa preto vzhľadom na uvedené najskôr zaoberal tým, či sú splnené spomenuté predpoklady prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

26. Dovolatelia, v dovolaní nevymedzili žiadnu konkrétnu právnu otázku. Úlohou dovolacieho súd nie je a nemôže byť „len“ domnievať sa a hľadať právnu otázku, tú-ktorú mal dovolateľ na mysli. Dovolanie nasvedčuje tomu, že dovolatelia v podstate nesúhlasia s rozhodnutím odvolacieho súdu, považujú ho za nesprávne, polemizujú s dôvodmi, ktoré uviedol súd v napadnutom rozhodnutí.

26.1. Dovolatelia konkrétne namietali v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, že súdy oboch inštancií na daný právny vzťah aplikovali nesprávny právny predpis, a to Obchodný zákonník (porovnaj bod 3.3. písm. a) tohto rozhodnutia). K uvedenému podporne označili rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5MCdo/20/2009 a uviedli, že pri riešení tejto otázky odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Neuviedli však žiadnu konkrétnu právnu otázku, ako ani nevysvetlili, ako tú-ktorú otázku riešil odvolací súd a ako má byť riešená správne, resp. ako je riešená dovolacím súdom. Dovolatelia nič viac nekonkretizovali. Navyše treba spomenúť, že uviedli, že ide o odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu s uvedeným rozhodnutím (sp. zn. 5MCdo/20/2009). Ako ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu však uviedli len jedno rozhodnutie, čo minimálne na základe logického výkladu, nemôže predstavovať „prax“ a nie to ešte „ustálenú súdnu prax“. To znamená, že v prípade ak by dovolatelia aj správne označili právnu otázku a riadnym a zrozumiteľným spôsobom „vysvetlili“ odklon, tak ako to má namysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, a ako aj bolo vyššie podrobne vysvetlené, tak by nebola splnená ďalšia z podmienok, resp. z predpokladov naplneniam už viackrát spomenutého „odklonu“, a síce to, že dovolatelia neoznačili rozhodnutia dovolacieho súdu, resp. neuviedli ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa „mal“ odvolací súd odkloniť. Dovolací súd teda môže konštatovať, že v danom prípade dovolatelia nesplnili ani jednu z podmienok z vyššie uvedeného výpočtu, a preto spomenuté predpoklady

prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP nie sú splnené.

27. Dovolatelia v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedli uznesenie NS SR, sp. zn. 2MCdo/20/2011 z 18. decembra 2012, v ktorom Najvyšší súd zaujal stanovisko k uplatneniu zásady „nemo plus iuris“, z ktorého uznesenia jeho časť i odcitovali (porovnaj bod 3.3. písm. b) tohto rozhodnutia) a uviedli, že pri riešení tejto otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

27.1. Rovnako, ako v predchádzajúcich odsekoch, musí najvyšší súd konštatovať, že ani v tomto prípade neboli splnené predpoklady prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Dovolatelia opäť jednak opomenuli riadne označiť právnu otázku, neoznačili rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré by predstavovali ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť (jedno rozhodnutie dovolacieho súdu logicky nemôže predstavovať „ustálenú rozhodovaciu prax“) a taktiež neuviedli ako tú-ktorú otázku riešil odvolací súd a ako ju podľa nich mal správne riešiť. Opäť by tak odvolací súd pristúpil len k hľadaniu otázok, k domnienkam o tom, ktorú otázku mal dovolateľ namysli, čím by mohlo dôjsť k porušeniu zásady rovnosti strán.

28. Vo všeobecnosti k ustanoveniu § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd pripomína, že všetky predpoklady, resp. podmienky prípustnosti dovolania (v zmysle tohto ustanovenia) musia byť naplnené/splnené kumulatívne. Hoci len jedna z podmienok ostala nespĺnená súd nemôže pristúpiť ani k „vymýšľaniu/domýšľaniu“ otázok, či k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil súd prvej inštancie a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky, inak, v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP.

29. Možno teda konštatovať, že dovolatelia tak nevymedzili nimi uvádzané dovolacie dôvody spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

30. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľmi (ani) podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je daná, preto dovolací súd dovolanie žalobcov podľa § 447 písm. f) CSP odmietol, ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

31. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.